

DAVRANIŞ KAYNAĞI OLARAK KENT

Hayrettin AKYILDIZ(x)

ÖZET

Kentler fiziki, sosyal ve psikolojik özellikleriyle bireyler açısından güçlü davranış belirleyicileridir. Makalede genel olarak kentleşme süreci özetlendikten sonra, Üçüncü Dünya Ülkelerindeki kentleşmenin çarpıklığı vurgulanmıştır. Daha sonra kent ortamının davranış açısından ayırt edici, özgün özellikleri tartışılmış, tartışmada Milgram'ın sistem benzetmesi tartışmaya temel alınmıştır. Milgram kentli davranışının farklılığını daha iyi görebilmek için kent ortamını sisteme benzetmiştir. Buna göre, kentli için çevresel uyaranlar girdi, zihinsel yapı, değer yargıları, psikolojik olaylar transformasyon, davranış da çıktı olarak düşünülmüştür. Kentli her girdiye az zaman ayırarak, düşük girdileri görmezlikten gelerek, diğer insanlarla yüzeysel ilişkiler kurarak v.b. kent ortamıyla başetmeye çalışır.

Kentli ve kentli olmayanların davranış farklılıkları, kent ortamının davranış belirleyicileri ışığında, akrabalar, arkadaşlar, komşular ve yabancılarla ilişki açısından farklı yaklaşımlara dayandırılarak özetlenmiştir.

GİRİŞ

Sözlük anlamı olarak kent, yerleşiklerinin çoğunun sanat, ticaret ve yönetim işleriyle ilgili görevlerde çalıştığı, tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim birimidir. Eski Yunan dilinde "site" karşılığı olarak kullanılmıştır. Kent sözcüğüne verilen yüklemlemelerden birisi de onu uygarlıkla eş anlamlı kılar. Demografik, ekonomik, sanatsal özellikleriyle kentler tarih boyunca insanların ilgisini çekmiş, bu özelliklerinin arttığı oranda da çekicilikleri artmıştır. Sıralanabilecek çekici özellikleri yanında kent yaşamı kendine özgü sorunlarıyla sosyal bilimlerin ilginç çalışma alanlarından birisini oluşturmuştur.

Yukarıda da belirtildiği gibi, kent kavramı, bir bakıma uygarlıkla eş anlam taşır. M.Ö. 6. yy'da Babil'in nüfusunun 350.000, M.Ö. 4. yy'da ise

(x) Doç.Dr., D.E.Ü. Eğitim Fakültesi.

Atina'nın daha büyük bir kent olduğu bilinmektedir. Roma, çoğu kölelerden oluşan 1.500.000 nüfusu ile antik çağın en büyük kentiydi (Keleş, 1976). Çok işlevli kent - üretimden kapitalist tarzda üretime geçişin sonucudur ve bu açıdan büyük kent olgusu sanayileşmenin zorunlu bir yan ürünüdür. Sanayileşme ile birlikte fabrikaların çevresinde hızlı kentler oluşmaya başlamış, her yeni fabrika kırsal alandan gelen işçileriyle kent'e yeni boyutlar katmıştır. Her ne kadar kent yada kant yaşamı gelişmiş ülkeleri daha çok ilgilendiren sosyal bir olgu olarak görülürse de gelişmemiş ülkelerdeki kent nüfusunun 1970'den 1980'e on yıl gibi kısa sürede % 22'den % 41'e yükseldiği gerçeğiyle olgunun her iki kategorideki ülkeler için ortak olduğu anlaşılır. 2000 yılında Dünya nüfusunun 6.2 milyar olacağı ve bunun % 51'nin kentlerde oturacağı beklenmektedir. Bugünün 15 milyonluk kentlerinin 30 milyana ulaşması da bu beklentiler arasındadır (Unesco Courier, August - September 1982).

Gelişmiş ülkelerdeki kentleşme olgusu ile üçüncü dünya ülkelerindeki kentleşme olgusu arasındaki önemli farklılıklar vardır. Avrupa ve Kuzey Amerika'da kentler 1900'lü yılların başlarında sanayi ile birlikte ve ona paralel olarak büyürken üçüncü dünya ülkelerinde sanayiden bağımsız, hizmet ve ticaret merkezleri olarak son on yıllarda nüfusları birkaç kez katlanmaktadır. Nüfuslarının % 40'nin yapım (imalat) sanayinde çalıştığı gelişmiş ülkelerdeki kentlere karşın üçüncü dünya ülkelerinde bu oran % 5 dolayındadır. Birinci grupta kent nüfusu kentteki doğurganlıkla artıp, doğurganlığın düşmesiyle artış yavaşlarken ikinci gruptaki kentlerin nüfusu hem azalmayan kent doğurganlığına, hemde kırsal alanın besleyip barındıramadığı göçmenlere dayanmaktadır (Keleş, 1976; Unesco Courier, 1982).

Kentleşme Nedenleri

Kırsal alanda tarımsal üretimdeki işgücü fazlasının kentleşmenin tek nedeni olarak düşünülmesi kentleşmenin nedenlerinin anlaşılmasını güçleştirir. Bu bağlamda, kenite iş olanaklarının fazla oluşu, kır-kent arasındaki ücret farklılıkları, kent yaşamındaki ekonomik gelişmenin köye oranla hızlı olması v.b. nedenleri dikkate almak gerekir. Kentlerin sunduğu ödüller kent büyüdükçe artmakta ve daha çok kişiyi bu ödülleri almak için büyük kentlere çekmektedir. Elektrik, su, ulaşım, haberleşme v.b. alt yapı olanaklarıyla kentler çekici yerleşim merkezleridir. Gezme, yerleşme, ticaret haklarını kısıtlayan yasaların olmadığı ülkelerde kentler daha hızlı büyümektedir. Siyasi yönetim merkezleri olan başkentler özellikle merkeziyetçi yönetimlerde yapılarında barındırdıkları ödüller nedeniyle daha hızlı büyümekte ve gelişmektedirler. Kentlerin özgür havası, daha geniş bir gruba mensup olma duygusu, kentli olmanın gururu

v.b. da insanlar için kentleri çekici kılmaktadır. "İstanbul'un taşı toprağı altın " deyimini büyük kent çekiciliğini veciz şekilde anlatmaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler açısından kırsal alandaki açlık, topraksızlık, baskı gibi nedenler insanları kentlere itmekte, ancak kişi, kentte kaderini değiştirme beklentisinden çok " fakirliği paylaşma " gerçeğinin farkında olarak kentlere göç etmektedir. Birey köyde çoban, kullukçu, yarıcıyken kentte kapıcı, şöför, odacı, niteliksiz işçi olmaktadır. Çünkü çalışabileceği fabrikalar henüz ülkesinin kentlerinde yaygınlaşmamıştır. Diğer bir anlatımla bu ülkelerde kente göç bir zorunluluktur (Keleş, 1976).

Kent geleneksel kalıpları ortadan kaldırarak kendine özgü davranış kalıpları oluşturmaktadır. İnsanlar kentleri yaşam çizgilerini değiştirebilecekleri yerler olarak düşünmüşlerdir. Sosyal tabaka (sınıf) sayısının çokluğu uç sosyal sınıflar arasındaki farkın son derece farklı olması ve iki uç sınıf arasında pek çok ara sınıfın bulunması kentliye birçok seçenek sunar. Sunulan bu seçenekleri değerlendirebilenler için sosyal sınıflararası dikey geçişler olabildiği gibi, özellikle yatay geçişler oldukça yaygındır (Nirun, 1969).

Aile, arkadaş gurupları gibi birincil gurupların birey üzerindeki moral baskısı gevşemiş ve geleneksel ilişkiler yerlerini kent ilişkilerine bırakmıştır. Günlük yaşamda, evlerinden çıkan aile üyeleri kente dağılmakta, iyice tanımadıkları yüzlerce kişiyle yüz yüze ilişkiler kurmaktadır. Mesleki ilişkiler, eğlence ilişkileri, ilgi ilişkileri gibi bireyin birtek yönüne hitap eden bu ilişkilerin ağırlık kazanması onda güvensizlik duygusuna yol açmaktadır (Korte, 1980). Bu nedenle, tek bir köylü tipinden söz edilirken, genel bir kentli tipinden söz edebilmek mümkün değildir.

Kent açık bir sosyal yapıdır ve her türlü ilginin karşılanabileceği bir birimdir. Kent bireylerin özel yeteneklerini değişik kurumları ve alt sistemleri aracılığıyla geliştirmelerine olanak tanır. Bu nedenle bireyler ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri, yeteneklerini geliştirebilecekleri kentleri daha çekici bulurlar. Kentlerdeki nüfus yoğunluğu ve değişik alt guruplar bireylerin sosyal ilişkilerinin sayısını arttırmakta, yaşam zenginliği sağlayarak onların yaratıcılıklarını kamçulamaktadır. Benzer nedenlerle buluş ve yenilikler genellikle kentlilerin, kent yaşamının ürünüdürler (Nirun, 1969).

Davranış Kaynağı Olarak Kent

Bireyin içinde bulunduğu çevresel özellikler göstereceği yaklaşma ve sakınma tepkilerinden birisini ön plana çıkarır. Bu açıdan hiçbir çevre

kentlerden daha uyarıcı değildir. Kentte birey son derece farklı çevresel özellikler ile karşı karşıyadır ve her çevresel özellik bazı davranışların gösterilmesinde kolaylaştırıcı özelliklere sahiptir. Çevresel özellikleri kentin tümü üzerinde düşünen Milgram (1970), " Kent Havası " kavramını ileri sürmüştür. Milgram ve arkadaşları sokaktaki adamdan gördüğü kentleri bir dizi sözcüklerle nitelendirmelerini istemişlerdir. Sonuçlara göre New York çeşitlilik gösteren, hızlı yaşam, karmaşık nüfus, bölümselleşmişlik eğlence, kültür fırsatı gibi sözcüklerle betimlenmiştir. Londra için insanlara yönelik betimlemeler çevresel betimlemelerin önünde yer almıştır. Sessiz, hoşgörülü, kibar insanlar gibi. Paris için ise fiziksel öğeler ile insan ögesi dengelenmiştir. Milgram bu betimlemelerin bireyin daha önce yaşadığı ortama ve beklentisine bağlı olacağını belirtmekte ve kent havasının zamana ve kişilere göre sürekli bir değişken olduğunu hatırlatmaktadır. Örneğin dışarıdan tekrar kentine dönen New York'lunun bir iki gün için kenti vahşi ve çılgın olarak nitelerken, daha sonra bu imaj yavaş yavaş ortadan kalkmakta, kentini yaşanılacak tek yer olarak nitelendirmektedir. Herhangi bir kenti ziyaret eden yabancıların o kente ilişkin ön bilgileri, beklentileriyle kente geliş amaçları kent havasını betimlemelerinde etkili olacaktır.

Her ne kadar ölçümü güç ise de kentlerin özellikleri ve kentlilerin davranışlarına ilişkin araştırmalara rastlamak olasıdır. Bu çalışmalarda kentlilerin toplumu ve komşuluğu nasıl gördükleri, hemşehrilerine ve yabancılara yönelik davranışları, zihinsel kent haritaları konu edinilmiş ve kentin karakteristik özellikleri saptanmaya çalışılmıştır (Fried and Gleicher, 1962; Korte, 1978).

Milgram kentli davranışını daha iyi anlayabilmek için kent ortamını sistem'e benzetir. Buna göre kentli için çevresel uyaranlar girdi; algı zihinsel yapı, güdülenme gibi psikolojik olaylar transformasyon, davranış da çıktı olarak düşünülür. Eğer sisteme çok fazla girdi var ise, sistemin aşırı yüklü olduğunu söyleriz. İnsan içinde aşırı çevresel ve zihinsel uyaranlar stres kaynağı oluşturular. Milgram, aşırı yükleme karşısında bireyin bilinçli ya da bilinçsiz bir dizi önlem aldığını ileri sürer.

- 1- Her girdiye az zaman ayırma,
- 2- Düşük girdileri görmemezlikten gelme,
- 3- Çevreyle etkileşimde yeni kurallar geliştirme,
- 4- Diğer insanlarla zayıf ve yüzeysel iletişim biçimlerinde ilişkiyi sürdürme,
- 5- Bazı bilgilerin sisteme giriş olanaklarını ortadan kaldırmak,
- 6- Yoğun girdiyi emmek için uzmanlaşmış kurumlar yaratmak,

gibi.

1964 Nisanında ,Queens'de meydana gelen Catharina Genovesa cinayeti sosyal bilimcileri kent davranışını incelemeye yöneltmiştir.38 görgü şahitinin gözleri önünde katil bir dizi tartışma,kovalama ve boğuşma sonunda cinayetini işlemiştir.Kimse saldırganı durdurmak için bir girişimde bulunmamış,saldırganı eyleminden caydırmak için bağırıp,çağırmamış,hatta herkesin telefonu olduğu halde görgü şahitlerinden hiçbiri polisi aramamıştır.

Nation dergisinde Milgram ve Hollander(1964) konunun açıklamasını şöyle yapmışlardır :

1-Kentteki arkadaşlık ve yakınlık fiziksel yakınlığa dayalı değildir.

2-Yardım çağrısı belirli bir kişiye yönelik olmadığından herkes bir başkası yardım yapar anlayışındadırlar.

Bu açıklamadan sonra Genovesa olayı sıradan bir polis olayı olmaktan çıkmış,kent davranışını sergileyen sosyal bir olgu olarak literatüre geçmiştir.Latene ve Darley (1969) bu gibi durumlarda seyirci sayısı arttıkça bunalıma müdahale ihtimalinin azaldığını yaptıkları çalışmalarla ortaya koymuşlardır.Kentlilerin olaya karışmamalarını yalnızca duyarsızlıkla açıklamak yetersiz olacaktır.Başkalarının işine karışmama,diğer insanlara saygı da bu tür davranışların açıklanmasında dikkate alınması gereken olgulardır.Şüphesiz tüm insanlar kendi grup üyelerine yardım etmede daha isteklidirler.Kentlerde ise etnik,dini,sosyal,kültürel birçok gruplar bulunmaktadır ve bu nedenle bireye yardım ihtimali de azalmaktadır.Kent ortamının bilinmezliği, bireye yönelik sosyal kurumların gelişmiş ve yaygın olması olayın dışındaki kişiyi bunalıma müdahale etmemeye özendirir.Ayrıca günlük yaşamında kentli o kadar bunalıma tanık olur ki, her bunalıma müdahale etmeye kalkışsa kendine ayıracak zaman bulamaz.Kentlerin yüksek düzeydeki fiziksel ve duygusal korunmasızlığı, kentlerdeki suçluluk oranlarının yüksekliği bireyin dışarıya karşı kapalı olmasına neden olmaktadır.Bir suçun herhangi bir köyde işlenmesi o köyü bağlar, yakın köylerdeki insanlar bu durumdan fazla etkilenmezler. Onlara göre suç köylerinde işlenmemiştir. Oysa, kent her hangi bir semtinde işlenen suç tüm kente malolmuştur ve kent halkı kendilerini huzursuz hissedeceklerdir. Bu doğrultuda kentlerde her gün sayısız suç işlenmekte ve bu olaylar basın-yayın araçlarıyla her gün kentlilere duyurulmaktadır.

Kente herkes kendi yaşamını sürdürür, bireyler çevrelerindeki olayları " bana ne " diyerek dışlarlar. Günlük yaşamlarını kent yaşamının kuralları içinde sürdürmeye çalışırlar. Tipik kentli caddede diğer insanlara çarparak yürür, otobüs kuyruğunda başkalarının sırasını kapar,sürekli

kendi menfaati peşindedir. Aceleci ve çıkarıcı olan kentli başkalarına verdiği zarardan dolayı rahatsız da değildir. Çünkü zarar verdiği insanları tanımamaktadır, üstelik bu tür davranışlar kent davranış normu haline gelmiştir ve aksi halde diğer insanlar ona zarar vereceklerdir. Bazen sokakta araba kazası yapan iki insanın karşılıklı küfürlerle arabalarından indiklerini ve birden bire yumuşayarak ayak üstü sohbete daldıklarını gözlemişizdir. Çünkü tanıdıktırlar ve bundan sonra ilişkileri devam edecektir. Zimbardo (1971) tanınmazlığın suçluluğa etkileri konusunda bir dizi araştırmalar yapmıştır. Toplumsal tanınmazlığın yoğun olduğu bölgelerde hırsızlığın gündüz yağmalarına dönüştüğünü ve bu yağmayı özellikle katı kuralcı olan, iyi görünümlü orta sınıf beyazların yaptığını alan araştırmalarıyla ortaya koymuştur. Kentte tek başına dolaşırken, tanınmazlık durumunda kurallara uymayan birey, arkadaşlarıyla birlikte olduğunda uymadığı kuralların ateşli savunucusu haline gelmektedir. Çünkü tanınmazlığı sona ermiştir ve yanında ilişkisini sürdürmek zorunda olduğu, kendisini yargılayacak olan arkadaşı vardır.

Tipik bir kentlinin kopukluk, yalnızlık, kimsesizlik duygularını yoğun bir biçimde yaşadığı söylenebilir. Olumsuz olarak nitelenebilecek bu duyguların, özellikle yaratıcılık ve kendini gerçekleştirme yönünden olumlu yanları olduğu hatırlanmalıdır.

SOSYAL DAVRANIŞTA KENTLİ - KENTLİ OLMAYANLAR ARASI FARKLILIKLAR

Kenti ve kent çevresini tanımlamada sürekli belirsizlikler olmuştur. Bunda, kent olgusunun demografik, politik, toplumsal yönleri ile bir bütün olmasının gerçeği önemlidir. Kent, nüfusu 50.000 dolayında yerleşim birimlerinden oluşan bir bölgedir diye tanımlanabilir (Korte, 1980). Kent bilimciler, optimal kent nüfusunun 300.000 dolayında olduğunu belirtmektedirler (Guild, 1980).

Kentteki sosyal davranış kalıplarının kent yaşamından mı doğduğu, yoksa kentteki insanların seçtiği ya da kent yaşamının onları bu türden davranmaya zorunlu kıldığı bir özellikten mi oluştuğu açık değildir. Çünkü kent-kent dışı davranış farklılıklarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda kontrol grupları kullanmak olanaksızdır. Reiss' in (1969) yaptığı bir çalışmada kent ve kent dışı örneklemeler arasında akrabalara ve diğer aile bireylerine ayrılan zaman yönünden fark bulunamamıştır. Akrabalardan uzak yerlerde oturmanın ilişkiyi etkilediği sonucu gözlenmiş, fakat bu konuda kent-kent dışı farklılık bulunamamıştır. Ar-

kadaşlarla ilişkiler ise, akrabalar ile ilişkiler ile benzerdir.

McKauly' nin (1977), Kanada' da yaptığı çalışmada kasabalıların bireysel ilişkileri daha uzun süreli, samimi ve candan bulunmuştur. Kentlilerin ilişkileri ise daha seyrek ve yüzeysel bulunmuştur. Komşular arasındaki ilişkilerde kent-kent dışı arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Komşularla ilişki sıklığının, toplum büyüklüğüyle ters orantılı olduğu da gözlenen diğer bir sonuçtur (McKauly, 1977). Fischer' e (1973) göre kentliler komşularını daha az tanımaktadırlar ve kent merkezlerine göre kenar mahallelerde komşuluk ilişkileri daha sık ve samimidir.

Sosyal davranış yönünden kent-kent dışı arasındaki en belirgin farklılık yabancılarla olan ilişkilerde gözlenir. Kent yaşamı ile birlikte yabancı ve komşularla kurulan ilişkiler seyrekleşir. Bireyin geçmişi, onun sosyal davranışını belirleyen önemli bir etmendir. Usui ve arkadaşları (1977) "kentsel kişilik" kavramını araştırmışlardır. Bu doğrultuda kente diğer kentlerden ve kırsal alandan kente göçmüş iki grup göçmen ele alınmıştır. Kırsal alandan gelenlerin komşularını ve arkadaşlarını daha sık ziyaret ettikleri gözlenmiştir. Üniversitelerde, kent dışında büyümüş öğrencilerin kentlerde büyümüş öğrencilere göre daha çok arkadaş edindikleri de ayrıca saptanmıştır. Korte' ye göre Wirth' ın (1938) "Kentsel Kişilik" kavramı kabul edilemez. Çevrenin, içinde yaşayanların davranışlarını etkilediği bilinmekle birlikte bu etkinin, kent-kent dışı davranış farklılıklarını tersine döndürebilecek kadar güçlü olamayacağı gözönüne alınmalıdır. Diğer bir deyişle, "kent kendine özgü bir kişilik geliştirir" yargısı, araştırma sonuçlarıca desteklenmemektedir. Kent davranışının önemli bir nedeni kent ortamının zorlamalarıysa, diğer önemli bir boyutu da bireyin özellikleridir.

Gans (1962) ise sosyal ilişkiler yönünden kent-kent dışı farklılığın olmadığını ileri sürmektedir. Fischer ise kentlileri daha genç, bekar, evli olanlar için daha az çocuklu, dinsel, ırksal ve sosyo-ekonomik durum yönünden farklılık gösteren topluluklar olarak tanımlamaktadır. Bu sosyal özelliklerin komşular ve yabancılarla ilişkileri etkilerken niçin akraba ve arkadaşlarla ilişkileri etkilemediği anlaşılamamaktadır. Milgram, kent çevresinin, aralarında daha önceden bir bağ bulunmayan kentlilerin davranışını etkilediğini, aile ve arkadaş ilişkilerini ise farklılığa yol açacak düzeyde etkilemediğini belirtmektedir. Çünkü bu tür ilişkiler ikinci dere-

ceden ilişkilerdir. Yukarıda sunduğumuz davranış modellerini aşağıda tablo ile özetleyebiliriz.

TABLO

Kent Yaşamının Kazandırdığı Farklı Davranış Tipleri

	Akrabalarla az ilişki	Arkadaşlarla az ilişki	Komşularla az ilişki	Yabancılarla az ilişki
Çalışmalarda genellikle fark bulunmuşmu ?	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Modellere göre fark varmı?				
Wirth	Evet	Evet	Evet	Evet
Milgram	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Fischer	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Gans	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır

Türkiye' de de kır-kent sosyal davranış farklılığının olmadığını saptamaya yönelik bir çalışma Charles Korte ve Namık Ayvalıoğlu tarafından yaptırılmıştır. Araştırmada, kasaba, kent merkezi ve gecekondu bölgesi olarak üç farklı yerleşim biriminde, yerleşiklerin yabancılara yardımcı olma, akraba, arkadaş ve komşular arasındaki sosyal ilişkilerin derecesi informal tekniklerle belirlenmeye çalışılmıştır (Korte, 1980).

Her üç kesit arasında da akrabalarla ilişki yönünden fark bulunmamıştır. Arkadaşlarla ilişki yönünden, kent merkezinde oturanlar arkadaş sayısı ve arkadaşlarla ilişki sıklığı bakımından kasabalılara göre olumsuz, gecekondululara göre ise daha da olumsuz bulunmuştur. Arkadaşlarla ilişki yönünden kasabalılar ile gecekondu sakinleri arasında anlamlı bir fark gözlenememiştir. Komşularla ilişkilerde de benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Akrabalar, arkadaşlar, komşular arası yardımlaşma sıklığı bakımından gecekondulular birinci sırayı alırken, kentliler son sırada yer almışlardır. Gecekonduda yaşayanların sosyal davranışları sürekli olarak kasabalılarla benzer ve uyumlu bulunurken, kentliler, komşularını daha az tanıdıklarını belirtmişlerdir. Yardım gereksinimi olan yabancıya yönelik yardımda ise, üç grup da yardıma koşmuştur.

Gecekonduluların komşularına ve yabancılara karşı gösterdikleri içtenlik ve yardıma gönüllülük kent etki kuramına zıt düşmektedir. Hergün gösterişli kent merkezine giden, fakat kırsal sosyal ilişkilerini sürdürmekte olan gecekonduluların davranışı Korte' nin daha önceki, sosyal çevreyle birlikte kişisel geçmişin etkisine verdiği önemle daha anlaşılır hale gelebilmektedir. Gecekondu kesitini çıkarırsak, Türkiye' deki çalışma sonuçları Fischer ve Milgram' ın etki modellerini kısmi olarak doğrulamaktadır.

CITY AS SOURCE OF BEHAVIOR

With their physical, social and psychological characteristic feature, cities are strong determinants of behavior for the individuals. In this particular essay, in general, first the process of urbanization is summarized, and then the wrong urbanization in the Third World Countries is emphasized. Following the above stated introduction, the differentiating and exclusive features of urban environment from the aspect of behavior are discussed in these arguments. Milgram's principle of comparing to a system is accepted as the starting -point. In order to discover clearly the difference of behavior of a city man, Milgram compares the urban environment to a system. According to Milgram, city man the environmental stimuli are inputs, and the behavior is considered as an out-put. Alloting a little time to each input, ignoring the inputs with the low frequency occurrence, and establishing peripheral relationship with the other individuals, thus the man living in the city tries to cope with his environment.

The difference of behavior between the individuals living in the city and the rural areas is touched on the light of behavior determinants seen in urban areas, so this summary is made basing the relationship between relatives, friends, neighbors and strangers on varying approaches.

KAYNAKÇA

- Fisher, C. " On urban alienation and anomie. " **American Sociological Review**, 1973, 38, 311- 326.
- Fried, M., and Gleicher, P. "Some Sources of Residential Satisfaction in an Urban Slum." **Journal of the American Institute of Planners**, 1961, 27, 305- 315
- Franck, A. K. " Friends and Strangers: The Social Experience of Living in Urban and Non - urban Settings. " **Journal of Social Issues**, 1980, 36, 3, 52- 71.
- Gans, H. **The Urban Villagers**. New York: Freepress, 1962.
- Guild, W., Krupat, E. " City: The Use of Objective and Subjective Measures for Community Description. " **Journal of Social Issues**, 1980, 36, 3, 9- 27.
- Keleş, R. **Kent Bilim İlkeleri**. Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, C. 5 Ankara Matbası, 1976.
- Korte, C. " Urban - Nonurban Differences in Social Behavior and Social Psychological Models of Urban Impact. " **Journal of Social Issues**, 1980, 36, 3, 29 - 51.
- Latene, b., Darley, J. " Bystander Intervention into Emergencies: Diffusion of Responsibility. " **Journal of Personality and Social Psychology**, 1968, 8, 377 - 383.
- McCauley, C., and Newman, J. "Eye Contact With Strangers in City, Suburb and Small Town. " **Environment and Behavior**, 1977, 4, 547 - 558.
- Milgram, S., and Hollander, P. " The Murder they Heard. " **Nation**, 1964, 198, 602 - 604.
- Milgram, S. " The Experience of Living in Cities. " **Science**, 1970, 167, 416 - 468.
- Miller, D.F., Tseniberis, S., Malio, G.B., and Gregao, D. "Neighborhood Satisfaction Among Urban Dwellers." **Journal of Social Issues**, 1980, 36, 3, 101-117.

Nirun, N. **Sistematik Sosyoloji Yönünden Sosyal Dinamik Bünye Analizi.** A.Ü Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, No:187. Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969 .

Reiss, A. Jr "Rural-Urban and Status Differences in Interpersonal Contacts" **American Journal of Sociology**, 1959, 65, 182-195.

Schultz, J. "Social Determinants of Crowding." in. Nato Conference

Series, III : **Human Factors. Human Consequences of Crowding.** 1977 **Unesco Courier**, August-September, 1982.

Usui, W., Lei, T., and Butler, E. "Patterns and Social Participation of Rural and Urban Migrants to an Urban area." **Sociology and Social Research**, 1977, 61, 337-349.

Zimbardo P.G. "The Human Choice: Individuation, Reason, and Order Versus Deindividuation, impulse and chaos". In W.J. Arnold and D. Levine (Eds.), **Nebraska Symposium on Motivation** , 1969, Press 1970, 237-307.